

OBSERVAȚII PRIVIND VOCABULARUL PANDEMIEI NOTES ON PANDEMIC VOCABULARY

*STRATAN Natalia, dr., conf. univ.
Universitatea Pedagogică
de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
Republica Moldova
ORCID: 0000-0003-4807-0094
butmalaistratan@gmail.com*

CZU: 811.135.1`373.46:316.42

DOI: 10.46727/c.10-11-11-2023.p56-62

Rezumat. În acest articol se vorbește despre termenii care au intrat în vocabularul limbii române odată cu pandemia de Coronavirus, fiind foarte rapid însușiți și utilizați frecvent de vorbitori. Timpul și uzul vor decide dacă aceste cuvinte și sensurile lor vor fi adaptate sau respinse,

Cuvinte-cheie: Covid-19, coronavirus, pandemie, vocabular, termen.

Summary. This article talks about the terms that entered the vocabulary of the Romanian language with the Coronavirus pandemic, being very quickly appropriated and frequently used by speakers. Time and usage will decide whether these words and their meanings will be adapted or rejected.

Keywords: Covid-19, coronavirus, pandemic, vocabulary, term.

Pandemia de coronavirus reprezintă criza globală de sănătate definitivă pentru timpurile noastre și una din cele mai mari provocări de după cel de-al doilea război mondial [20]. Ea (pandemia) a declanșat perturbări sociale și economice grave în întreaga lume, a produs schimbări nu numai în activitățile și obiceiurile noastre zilnice, ci și în vocabularul nostru, deoarece „Vocabularul (lexicul) reprezintă segmentul cel mai deschis și dinamic al unei limbi, datorită multiplelor sale determinări extralingvistice care impun adaptarea la situații de comunicare noi” [21].

Este știut că „Anul 2020 a fost unul foarte deosebit, un an care, trăit sub presiunea unei pandemii, ne-a învățat multe, a schimbat multe, a intervenit mult în viața noastră, inclusiv în vocabularul nostru, făcându-ne să însușim rapid și să utilizăm frecvent mai multe cuvinte și sensuri noi, generate anume de această stare pandemică. Astfel că limba, mai bine zis, aspectul ei lexical, este aproape singurul domeniu care, într-un anume fel, a avut de câștigat din această situație epidemică dezastruoasă cu urmări grave mai în toate sferile vieții umane – și-a îmbogățit registrul. Putem vorbi aici de același caz de rapiditate, de reacție evidentă a limbii române la toate schimbările ce au loc în societate” [17, p. 20].

Aceste cuvinte și sensuri, susține lingvista Ana Vulpe, vor fi adaptate sau respinse, numai timpul și uzul vor decide soarta lor. Limba se schimbă inimaginabil de rapid” [17].

Iată ce spune în această ordine de idei Liviu Franga: „Cuvintele sunt vii, precum florile pomilor fructiferi din grădină. Aceștia din urmă izbucnesc, asemenea merilor sau cireșului japonez, într-o puzderie de flori încântătoare, primăvara, la întoarcerea căldurii și a luminii, și a parfumurilor. Dar, așa cum ne arată exemplul naturii, ca parte esențială a vieții, nu din toate aceste flori, când vara se încarcă de rod și se apleacă spre toamnă, se zămislesc și apar fructele. Multe flori ale pomilor rămân sterpe. După o ecloziune mirobolantă, nu mai prind trupul fructului. Ofilite, sunt luate, purtate repede de vânt, și dispar. Pentru totdeauna. Și cuvintele aiodoma” [10].

Din cercetările întreprinse de numeroase studii observăm că limbajul utilizat în mod uzual a fost îmbogățit cu peste 2,500 de cuvinte noi, legate de pandemie. Un studiu realizat de lingviștii

spanioli, care au elaborat și o nouă versiune a *Dicționarului limbii spaniole*, adaptat pandemiei, arată că cele mai utilizate cuvinte din 2020 sunt: *carantină, pandemie, mască și telemuncă*.

Autorii celei de a treia ediții a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* susțin că au fost introduse circa 3 600 de cuvinte noi, marcate cu semnul plus (+), astfel, în DOOM³ se regăsesc mai mulți termeni prezenți în limbajul asociat pandemiei de Covid-19: *autocarantină, betacoronavirus carantina, carantinar, carantinare, comorbidități, Covid-19, covidic, pl. covidici, coronavirus, coronasceptic, contactă, contact* (persoană în contact cu un bolnav), pl. *contacti, contagiozitate, intubare, noninvaziv, izoletă, lockdown, SARS, secvențiere, termoscaner, terminografie, termometriza* etc. [4].

Avalanșa de termeni noi a determinat-o pe Florica Dimitrescu să vorbească în articolul său, *Pandemia actuală și ramificațiile ei lexicale*, de două tipuri terminologice, și

anume:

- *clasa terminologiei medicale;*
- *clasa domeniilor conexe medicinei* [6, p. 17].

Potrivit cercetătoarei *clasa terminologiei medicale* are mai multe subdiviziuni: **măsuri preventive:** *autocarantină, distanțare fizică, echipă mobilă de testare, eșantionare, lockdown, lavoar stradal, ser-candidat, material tristratificat, vaccin-vector;* **procedee medicale, de tratament:** *analgoză, antiviral, coagulabilitate, filtrarea sângelui, genetică secvențială, microcipare, plasmă convalescentă, seroprevalență, testare în masă;* **denumiri de maladii, de agenți patogeni:** *ARN mesager, coinfecție, coronavirus, COVID-19, neurotoxina Noviciok, nosocomial, ribovirus, virion;* **denumiri ale unor medici și ale personalului auxiliar din mediul spitalelor:** *ambulanțier* (oricât ar părea de curios, acest termen al limbii comune nu este consemnat în DEX; de altfel, așa stau lucrurile cu majoritatea noilor denumiri referitoare la molima actuală, numai că aici există explicația – și scuza – că este vorba despre un lexic, măcar parțial, realmente nou), *coordonator al campaniei de vaccinare, expert în sănătate publică, imunologist, medic ATI-ist, expert OMS, virology;* **fazele noi maladii:** *stadiul preepidemic, răspândac de coronavirus, purtător de coronavirus, persoană asimptomatică, test pozitiv, test negativ, suprainfecta, vârful epidemiei, valul al doilea, postizolare, transmisibilitate;* **medicamente, companii farmaceutice:** *AstraZeneca, colecalciferol, Darunavir, ivermectina, Pfizer, Remdesevir;* **aparatură medicală:** *cort cu oxigen, dispenser, kit de recoltare, izoletă, Mazor X, nebulizator, scanner, termoscaner;* **tipuri și secții de spitale:** *mall de sănătate, (secție) modulară, spital COVID, spital monospecializat, spital ROL 2, spital-suport* [6, p. 17].

Referitor la *clasa domeniilor conexe medicinei* atestăm următoarea clasificare: **domeniul general al muncii:** *telemuncă sau teleangajat, anul de lucru comprimat, kurzarbeit, munca la dispoziția angajatorului, partajarea locului de muncă, program de lucru flexibil;* **domeniul financiar:** *bani proaspeți, coronabond, coronacriză, pandemia datoriilor, taxă de coronavirus;* **domeniul mijloacelor de transport:** *ambulanță aeriană, avion roz, bulă de circulație, culoar de tranzit, mașină Bolt;* **domeniul actelor necesare în diferitele perioade ale pandemiei:** *certificat de imunitate, certificat de situație de urgență de tip 1 (albastru) și de tip 2 (galben), declarație pe propria răspundere, pașaport de imunitate;* **domeniul vestimentației:** *măști „de fițe”, „de mirese” sau „personalizate”, două tipuri de costume de baie feminine, numite trikini și quarankini (alcătuite din trei sau din patru măști), botniță* (termen popular al măștii) [6, p. 17].

În literatura de specialitate elementele lingvistice relative la coronavirus au fost clasificate în: *cele nou formate prin derivare și cele cu forme existente deja în dicționar, dar care au dobândit sensuri noi* [1, p. 204].

Trebuie de menționat faptul că aceste unități lexicale „nu sunt doar termeni simpli, ci și derivate propriu-zise, compuse cu prefixoide și sufixoide, acronime. Unele cuvinte utilizate excesiv în contextul pandemic actual sunt false noutăți, întrucât, deși nu au fost auzite de profanii într-ale medicinei, sunt consemnate în dicționarele recente: *asimptomatic*. Există, însă, și noutăți absolute, termeni împrumutați din alte limbi, calcuri lingvistice sau creații interne, care atrag atenție mass-mediei, în general, și pasionaților de lingvistică, în special; [9, p. 286] o serie de cuvinte și sintagme noi, unele sunt create în interiorul limbii române, altele mai vechi, dar repuse în circulație ad-hoc, dar cu accepții inovatoare, adecvate pandemiei” [6, p. 16-21].

Este cunoscut faptul că „forța creativă a românei actuale este pusă în evidență de capacitatea ei de a-și alcătui familii lexicale [...] de la împrumuturi neologice” [15, p. 12].

Vocabularul pandemiei a scos la iveală „termeni nou creați, cu sensuri noi, cu extinderi și cu devieri de sens, unii formând adevărate familii și probând o dinamică lingvistică impresionantă” [22]. De exemplu: *a carantina*, *carantinat*, *necarantinat*, *carantinare*, *încarantinare*, derivate parasintetic cu prefixul *-în* și sufixul *-re*. „Alte derivate din aceeași familie de cuvinte sunt verbele *a decarantina* „a ieși din carantină” și *a recarantina* „a intra din nou în carantină.” *A decarantina* a dat naștere la substantivul *decarantinare*.” Din aceeași familie lexicală fac parte și formele *carantiniza*, unde suf. *-iza* duce la apariția unui nou verb, *carantinizare*, dublu sufixat cu *-iza* + *-re*, și a adj. *carantinizat* [9, p. 123]. *izoletă* (suf. neologic *-etă*), *comorbiditate* (suf. *-itate*), *termometriza*, *temperaturiza* (derivate cu sufixul *-iza*), *carantinabil* (carantina+suf. *-abil*) etc.

Familia compusului savant, *coronavirus*, este *coronafobie*, *coronacriză*, *coronaisterie*, *coronasceptic* etc. [11].

Pe lângă numeroasele formații prefixate, am identificat și câteva prefixoide, care creează noi formați în familia lexicală în discuție. Primul, *auto-*, se atașează substantivului *carantină* sau verbului *a carantina*, cu sensul „(a intra în) autoizolare”. Prefixoidul *pseudo-* fie se alipește substantivului *carantină* – „într-o zonă depseudocarantină” –, fie se desparte prin cratimă de acesta; [9, p. 124] prefixoidul *termo-* atașat substantivului *scanner*, *termoscaner*, *tele-* atașat cuvântului *muncă*, *telemuncă* etc.

Unii termeni au fost formați prin sudarea altor două: *coronasceptic*, *vaccinosceptic*. Aceste cuvinte, formate după modelul *euroseptic*, se referă la acele persoane care nu cred în existența acestui virus. Termenii au fost preluați rapid și propagat pe canalele de știri și pe Internet, dobândind drepturi depline în vocabularul cotidian [1, p. 206].

Prof. Gabriela Pană Dindelegan a observat mai multe acronime, precum: ATI, DSP, cu derivatul DSP-ist, DSU. COVID însuși a fost preluat la început ca acronim, de unde și scrierea fiecărui component cu majusculă, dar și-a pierdut cu timpul semnificația acronimică” [22].

În opinia lui Ioan Milică, acronimul COVID adoptat ca nume comun, mai popular și mai versatil, fiind preferat pentru a crea fie derivate ghidușe precum *covideală*, *covidism*, *covidist*, *a covidiza*, fie compuse glumețe sau satirice de tipul *covidiot*, *covidofob*, fie prelucrări similare deformărilor onomastice: *covidache*, *covidică* sau *coviduț*, alcătuite prin analogie cu moda curentă de a deforma numele de persoană pentru a-l lua în râs ori pentru a-l alina pe purtător. Unii internați preferă, la singular, forma *covid*, iar pluralul este redat fie printr-o formă de masculin: *covizi*, fie printr-o formă de neutru: *coviduri*. Rareori s-a recurs și la formele de feminin *covida* - *covidele*. Ocazional, experimentele au continuat prin eliberarea în mediul online a unor compoziții care semnaleză că orașenii închiși în case nu au doar simț lingvistic, ci și umor: *covidopandemia*; *covido-pando-șmecheria* [11].

Remarcăm faptul că o serie de cuvinte utilizate de la pandemie înapoi au fost dotate cu noi semnificații, cerute de vremea de acum, foarte diferite de ceea ce se știa sau era consemnat în

dicționare mai înainte. Iată câteva exemple: în DEX *corona* are un sens exclusiv în domeniul electricității, dar azi, de când cu pandemia, este cunoscut ca termen medical, ca și termenul *izolator*, exclusiv cu accepție tot din electricitate în DEX; *negaționism* s-a înregistrat în DCR3 cu sensul „negarea holocaustului”, în timp ce în zilele noastre a căpătat semnificația „negarea pandemiei de acum”, iar trei termeni, platou, platformă și vârf se referă acum la „curba îmbolnăvirilor și a însănătoșirilor”. *Prevenție* în DEX figurează exclusiv cu sens juridic și livresc, dar acum este înțeles ca un sinonim mai elegant al lui *prevenire* [6, p. 19].

Dintre cuvintele cu forme existente deja în dicționar, dar care au dobândit sensuri noi putem vorbi despre faimoasa *vizieră*. În dicționar, termenul este definit ca vizor, cozoroc sau parte a coifului ce putea fi coborâtă pentru a proteja fașa și ochii. Acest ultim sens pare cel mai apropiat de sensul nou creat: dispozitiv pentru protejarea ochilor și a feței în lupta cu inamicul SARS-CoV-2 [1, p. 207]. Momentele în care am reușit să ținem răspândirea virusului sub control, măsurile au fost *relaxate*. Sensul inițial al termenului *relaxare* este de „destindere, liniștire a nervilor”. Situația provocată de pandemie a modificat înțelesul încât *relaxarea măsurilor* înseamnă reducerea restricțiilor.

O translare de sens a suferit și termenul *botniță* care până acum definea „apărătoarea care se leagă la botul animalelor pentru a nu mișca, paste sau suge” sau era utilizat cu sens argotic în expresia *a pune botniță*, însemnând „a impune tăcere, a cenzura”. Acum ideea de cenzură a fost atribuită măștii de protecție, iar prin termenul *botniță* se exprimă indignarea față de obligativitatea purtării acesteia [1, p. 207]. Croitor Bianca include în *Dinamica vocabularului limbii române: mic dicționar de cuvinte recent atestate* termenul, *antibotnițar* (colocv., f. rar)-Persoană care este împotriva purtării măștii medicale în spații publice, pentru a preveni răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, (*anti*+*botniță*+suf.-*ar*) [3, p. 286].

„Rupte din context, aceste cuvinte, opinează Mihaela-Bianca Bancă, ar rămâne în ambiguitate, nu ar transmite prea multe, dar mediul favorizant le-a modelat sensul și forma, asigurându-le o existență cel puțin pe perioada pandemiei, dacă nu și după ce se va termina, în condițiile în care uzul le va menționa utilitatea, iar Academia Română le va consemna în lucrările lexicografice [1, p. 208].

După cum putem observa, contextul pandemiei duce și la apariția concurenței sinonimice. Astfel, *a termometra* este concurat de *a termometriza*, așa cum *termometrarea* are rival *termometrizarea* [9, p. 123]. Proliferarea verbului *a pozitiva* are ca premisă existența antonimului *a negativiza*, „a da un caracter negativ” (< fr. *négativiser*43), prezent deja în dicționarele românești: „se pozitivează la circa șapte zile de la contactul cu virusul, și se negativează în circa patru” [9, p. 126].

În cele ce urmează vom da o listă de cuvinte ce face parte din terminologia COVID-ului, însă nu ne propunem să oferim un glosar al acestor termeni, ci doar să accentuăm existența fenomenului lingvistic și să semnalăm faptul că majoritatea dintre ele au fost înregistrate recent în diverse registre și medii, precum și în dicționare: *DOOM3*, Croitor Bianca, *Dinamica vocabularului limbii române: mic dicționar de cuvinte recent atestate*. București: Editura Universitară, 2022 [3], Nică Constantin (coord.), *Mic dicționar literar de pandemie* [12], *Dicționar COVID-19*. Autori: Echipa CPR Moldova. Centrul de politici și reforme ș. a. [8]. Râbacov Ghenadie, *Mini-dicționar de pandemie COVID-19* [14].

+*a carantină, carantinéz*, vb. tranz. [Din carantină (derivat regresiv).] (persoane, localități etc.)
A plasa în carantină.

carantinabil, adj. Care poate fi carantinat. (carantina+suf. -abil):

+coronavirus, coronavirusuri s. n. Virus zoonotic din familia *Coronaviridae*, responsabil pentru diverse afecțiuni respiratorii la om, caracterizat prin structură ARN monocatenară și înveliș de glicoproteide cu formă amintind de coroana solară [13].

coronaviroză s. f. O boală infecțioasă cauzată de un *coronavirus* nou descoperit (SARS-CoV-2).

+covid, s. n., pl. **covizi**. (Var. **+COVID-19** Infecție virală severă a plămânilor, caracterizată prin febră, tuse seacă, dificultăți respiratorii și oboseală.—Acroni din engl. **CO**rona **VI**rus **D**isease [19].

Covid este o prescurtare. Ea provine de la Corona Virus Disease, scris în engleză, care înseamnă în românește „Boală prin Virus Corona”. Chiar dacă a apărut în China, cei care au abreviat-o au folosit limba engleză. La prescurtarea rezultată au adăugat și anul în care a fost identificată boala, adică 2019. Terminologia ar fi COVID-19, Covid-19 sau covid-19. Covid este o abreviere complex; s-au luat două litere dintr-un cuvânt, apoi alte două litere, din al doilea cuvânt, și în final o literă din al treilea cuvânt, toate din engleză [13].

comorbiditate, s. f. [*engl. comorbidity; fr. comorbidité.*] Prezență a două sau mai multe boli la unul și același pacient, care se manifestă concomitent; boli asociat

+contact, contacți, s. pl. [Din *contact.*] (mai ales în medicină). Persoană cu care cineva (infectat) a intrat în contact.

+izolétă, izolète, s. f. [Probabil, din a izola + suf. -etă, după modelul bicicletă, motocicletă etc.] Echipament de protecție, format dintr-o targă specială, folosit pentru transportul într-un mediu izolat al persoanelor cu risc mare de transmitere a agenților patogeni. În lupta împotriva epidemiei de coronavirus, un prim element distinctiv a fost apariția izoletei.

încarantina., vb. Verbul actual este format prin atașarea prefixului în- la substantivul carantină (< rs. карантин < fr. quarantaine < it. quarantina < it. quaranta „patruzeci”) și este echivalent cu „a pune/plasa/băga în carantină”

+lockdown, s. n. [Pr.: lócdau; < engl. lockdown.] Regim de restricții severe în masă privind circulația, contactele sociale, accesul în locuri publice, introdus de autorități în legătură cu o situație excepțională; regim de autoizolare strictă.

SARS-CoV-2 (numit astfel, în mod oficial, de OMS): SARS vine de la sindromul respirator acut sever, CoV de la Coronavirus, iar 2 indică faptul că vorbim despre a doua versiune a virusului [20].

telemuncă, subst. f. [*< tele- + muncă.*] Formă de organizare a muncii prin care salariatul își îndeplinește atribuțiile specifice funcției, ocupației sau meseriei pe care o deține, la domiciliu sau în alt loc decât locul de muncă organizat de angajator, cel puțin o zi pe lună, folosind tehnologia informației și comunicațiilor. A lucra în regim de telemuncă.

termoscâner, termoscanere, s. n. [*< termo- + scanner.*] Aparat de scanat temperatura corpului uman fără contact, care alertează în caz de fe- 18.

termoscanăre, termoscanări, subst. f. [*< termo- + scanare.*] Procedeu de măsurare a temperaturii corpului uman cu ajutorul termoscanerului.

+termometriza, vb. A lua, a măsura temperatura.

temperaturiza, vb. A lua temperatura.

viziéră, viziére, s. f. [Din vizieră; cf. engl. visor.] Ecran din material ușor, în special din plastic, care protejează partea din față a capului de particule mici sau de stropi (posibil contaminați), folosit de persoanele care circulă sau lucrează în locuri publice.

De semnalat că, odată cu epidemia de Coronavirus, au apărut mai mulți termeni, care pur și simplu, nu există în dicționare, respectiv, sensurile lor sunt inexistente.

Unii termeni au fost consemnați în DOOM³: **betacoronavirus, carantină, covidic, contacți, pozitivat** [4].

Lingviștii numesc aceste cuvinte *barbarisme*, mai exact termeni împrumutați dintr-o limbă străină fără a fi necesari și neasimilați sau cuvinte de jargon (limbaj specific anumitor categorii sociale sau profesionale).

Este știut faptul că vocabularul pandemiei de Covid-19 se caracterizează prin abundență, ingeniozitate și creativitate. Potrivit opiniei unor cercetători „există tendința de a folosi unele sintagme pleonastice:” *pandemie globală* sau *pandemie mondială*.

Pandemie (din greacă πᾶν *pan* „tot” + δῆμος *demos* „popor”) – o epidemie ce se extinde pe un teritoriu foarte mare și trece granițele internaționale, afectând de obicei un număr mare de oameni [14]. Așadar, ar fi bine să evităm utilizarea acestor sintagme și să spunem, *pandemie*.

Distanță/distanțare socială. *Distanța socială* este definită în *Dicționarul de sociologie* drept ”diferență percepută și evaluată între persoane sau grupuri, prin raportare la un criteriu (o caracteristică a personalității sau a grupului, poziția în ierarhie, un mod de comportare etc.)” [16]. Se sugerează formularea ”*Distanță dintre persoane*”.

Profesorul Rodica Zafiu de la Universitatea din București atrage atenția asupra unei formulări atipice: „criza de Coronavirus”. În limba română, cuvântul „criză”, urmat de prepoziția „de” exprimă absența, lipsa: „criză de medicamente”. Deci, în plină pandemie, corect ar fi să spunem „criza provocată de Coronavirus” [25].

De asemenea auzim deseori că un pacient „a contactat” virusul. Corect este „a contractat” virusul.

În concluzie am putea spune următoarele: Multitudinea de cuvinte și sensuri noi care au intrat în vocabularul fundamental și în uzul vorbitorilor de limbă română și de a căror existență știam vag până nu demult, au demonstrat încă o dată că lexicul românesc este viu, dinamic și se adaptează la diverse situații de comunicare.

Creațiile lexicale recente au determinat pe de o parte îmbogățirea vocabularului, dar și modernizarea și internaționalizarea acestuia” [15].

Dacă ne întrebăm: care va fi soarta acestor cuvinte?, putem fi de acord cu spusele cercetătoarei I. Druță, „Probabil, diferită. Asemenea creațiilor noi din toate timpurile, unele se vor menține, altele vor dispărea odată cu noțiunile pe care le denumesc. Un lucru este cert: dacă un cuvânt sau un sens nou ajunge să fie introdus în dicționar, atunci acesta doar atestă noutatea lexicală, însă durata caracterului neologic nu poate fi cunoscută de fiecare dată și nici limitată” [7, p. 118].

BIBLIOGRAFIE

1. Bancă Mihaela-Bianca, *Vocabularul pandemiei*. În: Tradiție și continuitate. Magistri și discipoli (perspective literare, sociale și culturale). Craiova: Editura universitară, p. 203-208.
2. Cîțu Laura, *Vocabularul în vremea pandemiei*. [https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate / vocabularul-in-vremea-pandemiei](https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate/vocabularul-in-vremea-pandemiei) (accesat la 25.10. 23, ora 15, 20).
3. Croitor Bianca, *Dinamica vocabularului limbii române: mic dicționar de cuvinte recent atestate*. https://books.google.md/books?id=unGVEAAAQBAJ&pg=PA103&lpg=PA103&dq=Mic+dicționar+literar+de+pandemie&source=bl&ots=AGMH_nuQNn&sig=ACfU3 (accesat la 02.11.23)
4. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. București, Univers Enciclopedic Gold, 2021.
5. *Dicționar explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 1998
6. Dimitrescu Fl., *Pandemia actuală și ramificațiile ei lexicale*. https://acad.ro/academica2002/rev2022/pag_acad2022_nr382-383_augSep.pdf

7. DRUȚĂ Inga, *Neologismul și „sentimentul de neologie..* In: *Norma limbii literare între tradiție și inovație*. Materialele simpozionului științific cu participare internațională. Chișinău, 19 mai 2017, p. 118-124.
8. Echipa CPR. *Centrul de politici și reforme. Mic dicționar de pandemie..* <https://cpr.md/2020/03/19/mic-dictionar-de-pandemie/> (accesat la 02.11.23)
9. Felecan Oliviu, *Creativitate lexicală contemporană: vocabular de pandemie Covid-19.* https://www.philippide.ro/Identitate%20si%20ideologie%202020/Felecan_O.pdf (accesat la 24.10.23)
10. Franga Liviu, *Buchet lexical în vremea pandemiei.* În: *Observatorul cultural*, nr. 1089. <https://www.observatorcultural.ro/articol/buchet-lexical-din-vremea-pandemiei/> (accesat la 25. 10. 23)
11. *Milică Ioan, Coronavirus, covid, coronavid* <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/coronavirus-covid-coronavid--254532.html>
12. Nică Constantin (coord.), *Mic dicționar literar de pandemie*, <https://www.scena9.ro/article/dictionar-pandemie-scriitori>
13. Pereșianu Dan, *Cum este corect COVID, Covid sau covid?* <https://www.viata-medicala.ro/cum-este-corect-covid-covid-covid-31874>
14. Râbacov Ghenadie, *Mini-dicționar de pandemie COVID-19.* <http://www.rabacov.net/mini-dictionar-de-pandemie-covid-19/>
15. Stoichițoiu Ichim A., *Creativitate lexicală în româna actuală*, București, EUB, 2006.
16. Vlăsceanu Lazăr, *Dicționar de sociologie*, București, 1998.
17. Vulpe A., *Achiziții lexicale „ultrarecente” pentru vocabularul limbii române.* În: *Limbă Literatură și Folclor*, nr. 1, 2021. ISBN 2587-3881.
18. Zafiu, Rodica, *Covizi.* în D.v. 13 VIII 2020, p. 6.
19. <https://dexonline.ro/definitie/covid>
20. <https://www.undp.org/ro/moldova/pandemia-covid-19>
21. <https://www.scoalaargeseana.ro/didactica-magna/359-creatii-lexicale-recente-studiu-de-specialitate>
22. <https://www.agerpres.ro/cultura/2020/08/31/dezbatere-la-academie-carantina-comorbiditate-izoleta-pozitivat-termeni-aparuti-in-limba-romana-in-perioada-epidemiei-de-covid-19--56-4865>.
23. <https://www.observatorcultural.ro/articol/buchet-lexical-din-vremea-pandemiei/>
24. <https://dexonline.ro/definitie/coronavirus>
25. http://stiri.tvr.ro/vocabular-de-pandemie--de-la-ce-vine-termenul-covid-sau-de-ce-e-incorect-sa-spunem-criza-de-coronavirus_862939.ht